

Извршена је анализа рукописа превода уџбеничког комплета, Природа и друштво 3, уџбеник за трећи разред основне школе на словачком језику и писму, ауторки Андријане Шикл Ерски и Марине Мунитлак, Нови Логос, Београд и Радна свеска за природу и друштво, за трећи разред основне школе, ауторки Андријане Шикл Ерски и Марине Мунитлак, Нови Логос, Београд.

Констатује се да је горе наведени уџбенички комплет *Природа и друштво 3, уџбеник за трећи разред основне школе и Радна свеска за природу и друштво, за трећи разред основне школе* превод уџбеничког комплета истих ауторки, издатог на српском језику и ћириличком писму, издавача Нови Логос, Београд којег је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, Београд одобрило за издавање и употребу Решењем број: 650-02-00582/2019-07 од 11.02.2020. године.

Уџбеник је садржински подељен на пет делова: *Природа и друштво мог краја, Услови за живот у мом крају, Оријентација у простору и времену, Кретање и Материјали*. Сваки наведени део уџбеника садржи потпоглавља *Да ли знаш* и *Сада знам*.

На почетку уџбеника налази се *Кратак водич кроз уџбеник* са објашњењима везаним за поједине делове уџбеника а на крају уџбеника је *Речник* непознатих појмова.

Радна свеска садржи истоветне делове као и уџбеник: *Природа и друштво мог краја, Услови за живот у мом крају, Оријентација у простору и времену, Кретање и Материјали*. Сваки од наведених делова садржи потпоглавља *Провери своје знање* и *Мозгалица*. На почетку радне свеске налази се *Кратак водич кроз радну свеску* са објашњењима везаним за поједине делове радне свеске а на крају се налазе *Решења* задатака из радне свеске.

Анализиран је Стандард 4 – Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.

Показатељ 1 - Уџбеник поштује језичку и правописну норму језика на којем је написан – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири).

Издавачу се скреће пажња на следеће уочене грешке, које је потребно исправити:

Уџбеник:

- страна 2 – нетачно дато презиме рецензента уџбеника („Marija Vukobratovićová“ уместо „Marija Vukobratovićová“);
- страна 2 – нетачно дат назив града у коме ради рецензент уџбеника („Biljana Čulafićová, pedagogička v ZŠ Miloša Crnjanského v Belehrade“ уместо „Biljana Čulafićová, pedagogička v ZŠ Miloša Crnjanského v Zemune“);
- страна 2 – словна грешка, слово н уместо м („ZŠ Stanislava Sremčevića v Kragujevcí“ уместо „ZŠ Stanislava Srenčevića v Kragujevcí“);
- страна 2 – изостављени подаци за евалуатора Сузану Мијушковић;
- страна 3 – у садржају је обрнут редослед лекција Повратне промене материјала и Неповратне промене материјала („Zvratné zmeny materiálův ... 127; Nezvratné zmeny

materiálov ... 128;“ вместо „Nezvratné zmeny materiálov...127; Zvratné zmeny materiálov...128;“);

- страна 8 – вместо истицања само прве речи у другом пасусу испод слике (објашњење појма крај) тамним словима дат је читав пасус („**Kraj** tvoria reliéf...“ вместо „**Kraj tvoria reliéf...**“);
- страна 10 – реч решења није истакнута тамним словима, промењени знаци интерпункције („**Riešenie:** horný rad – vrch, hora; dolný rad – rovina“ вместо „Riešenie: horný rad; vrch, hora; dolný rad; rovina“);
- страна 15 – речи Радни лист нису дате косим писмом („Použi príklad schémy z *Pracovného zošita* na strane 12.“ вместо „Použi príklad schémy z Pracovného zošita na strane 12.“);
- страна 20 – речи Дечја права нису истакнута тамним словима („Pozri si kartičku **Detské práva** a odpovedz na otázku.“ вместо „Pozri si kartičku Detské práva a odpovedz na otázku.“);
- страна 21, 30, 33, 89 – реч решења није истакнута тамним словима („**Riešenie:**“ вместо „Riešenie:“);
- страна 27 – реч Делатности није истакнута тамним словима („Pozri si kartičku **Činnosti** a roztried’...“ вместо „Pozri si kartičku Činnosti a roztried’...“);
- страна 31 – словна грешка, изостављено слово т („rada volá svojmu otcovi“ вместо „rada volá svojmu ocovi“);
- страна 33 – појам Саобраћајни знакови није истакнут тамним словима („Pozri si kartičku **Dopravné značky** ...“ вместо „Pozri si kartičku Dopravné značky ...“);
- страна 37 – неправилна подела речи на крају реда („Poštové holuby žijú na mie-stach, ...“ вместо „Poštové holuby žijú на mi-estach, ...“);
- страна 37 – неправилна подела речи на крају реда („Uved’ ešte niektoré príklady pre skupenstvá vody v prírode.“ вместо „Uved’ ešte niektoré príklady pre skupenstvá vody v prírode.“);
- страна 42 – неадекватан превод појма Сунце („Slnko zahrieva povrch zeme a vody на њом.“ вместо „Since zahrieva povrch zeme a vody на њом.“);
- страна 43 – неадекватан размак између речи и знака интерпункције („Všetky vetry v prírode vznikajú на ten istý spôsob.“ вместо „Všetky vetry v prírode vznikajú на ten istý spôsob.“);
- страна 48 – непотребан знак интерпункције („Teplomer на мерание теploty vzduchu“ вместо „Teplomer на мерание теploty vzduchu_“; „Teplomer на мерание теlesnej теploty“ вместо „Teplomer на мерание теlesnej теploty_“; „Teplomer на мерание теploty v рúре при пеčení alebo varení“ вместо „Teplomer на мерание теploty v рúре при пеčení alebo varení_“);
- страна 51 – неадекватан превод речи претходном (разреду) („Pripomeň si, čo si sa naučil/naučila в predchádzajúcom ročníku о výžive živých bytostí.“ вместо „Pripomeň si, čo si sa naučil/naučila в prvom ročníku о výžive živých bytostí.“);

- страна 54 - неправилна подела речи на крају реда („Čo sa nachádza na väčších výškach: pasienky alebo lúky?“ вместо „Čo sa nachádza na väčších výška-ch: pasienky alebo lúky?“);
- страна 55 – неправи́лан облик речи („Roztried' živé bytosti z vyčleneného potravinového reťazca ...“ вместо „Roztried' živé bytosti z vyčleneného potravinového reťazcu ...“);
- страна 55, 57, 64 – појам Биљке и животиње није истакнут тамним словима („Z obrázkov na kartičkách **Rastliny a živočíchy** ...“ вместо („Z obrázkov na kartičkách Rastliny a živočíchy...“);
- страна 57 – словна грешка, сувишно слово с („Preskúmaj príklady vyčlenené na obrázku a opíš ich.“ вместо „Preskúmaj príklady vyčlenené na obrázku sa opíš ich.“);
- страна 62 – неадекватан размак између речи и знака интерпункције („ktoré živočíchy sú užitočné, a ktoré nažiaduce“ вместо „ktoré živočíchy sú užitočné, a ktoré nažiaduce“);
- страна 63 – текст назива биљке (црвена детелина – „ďatelina lúčna“) је делимично заклоњен сликом;
- страна 67 – неадекватан размак између речи и знака интерпункције („ Čo by sa malo urobiť v továrňach, aby nevypúšťali škodlivé plyny z komínov?“ вместо „ Čo by sa malo urobiť v továrňach, aby nevypúšťali škodlivé plyny z komínov?“);
- страна 70 – речи Мере опреза нису истакнуте тамним словима („Pozri si kartičku **Opatrenia obozretnosti** a sleduj ďalšie pokyny.“ вместо „Pozri si kartičku Opatrenia obozretnosti a sleduj ďalšie pokyny.“);
- страна 73 – изостављен је превод речи жу́ту (течно́ст) („V prípade nebezpečenstva otvorni vypúšťa žltú tekutinu silnej vône.“ вместо „V prípade nebezpečenstva otvorni vypúšťa tekutinu silnej vône.“);
- страна 77 – појмови природни оријентири и стране света нису истакнути тамним словима („použijeme **prírodné orientačné body**“ вместо „použijeme prírodné orientačné body“; „ľudia určili **svetové strany**“ вместо „ľudia určili svetové strany“);
- страна 77 – неадекватан размак између речи и знака интерпункције („Ako pomocou polohy Slnka určujeme svetové strany?“ вместо „Ako pomocou polohy Slnka určujeme svetové strany ?“);
- страна 77 – словна грешка, изостављено слово д („Pred tebou sa bude nachádzať sever a za tebou juh.“ вместо „Pre tebou sa bude nachádzať sever a za tebou juh.“);
- страна 83 – подела скраћенице на крају реда („fotografované zhora t. j. z vtáčeј perspektívy.“ вместо „fotografované zhora t.- j. z vtáčeј perspektívy.“);
- страна 84 – на карти нису дата слова (колоне) и бројеви (редови) којима су обележени поједини квадрати што онемогућава сналажење на карти и израду задатка; легенда карте не садржи све елементе (важније улице, остале улице, пешачке стазе, шуме, спортски терени);
- страна 85 – спајање речи („Na uvedenom pláne náјdi:“ вместо „Na uvedenompláne náјdi:“);

- страна 86 – уместо истицања само прве речи у другом пасусу испод слике (објашњење појма Географска карта) тамним словима дат је читав пасус („**Geografická mapa** je mapa ...“ уместо „**Geografická mapa je mapa** ...“);
- страна 87 – неправилна подела речи на крају реда („Na geografickej mape svetové strany sa znázorňujú vždy rovnakým spô-sobom (ako na pláne).“ уместо „Na geografickej mape svetové strany sa znázorňujú vždy rovnakým spô-sobom (ako na pláne).“);
- страна 89 – појам реч је непотребно истакнута тамним словима („Slovo **počasie** označuje poveternostné podmienky a slovo **čas** označuje trvanie.“ уместо „Slovo **počasie** označuje poveternostné podmienky a **slovo čas** označuje trvanie.“);
- страна 92 – појам предак није истакнут тамним словима („Dedko je твојím **predkom**.“; „Ty si dedkovým **potomkom**.“ уместо „Dedko je твојím predkom.“; „Ty si dedkovým potomkom.“);
- страна 96 – превод првог пасуса се понавља два пута а изостављен је превод другог пасуса („Градска одећа била је ...“);
- страна 100 – спајање речи („vyrozprávaj podľa čoho je známa a dôležitá.“ уместо „vyrozprávaj podľa čohoje známa a dôležitá.“);
- страна 102 – спајање речи („Skúmajte a dozvedte sa“ уместо „Skúmajtea dozvedte sa“);
- страна 107 – спајање речи („Vezmi si guľku a hárok papieru a znázorni“ уместо „Vezmi si guľku a hárok papierua znázorni“);
- страна 108 – појам Земљина тежа није истакнут тамним словима („že ich priťahuje **Zemskou príťažlivosťou**.“ уместо „že ich priťahuje Zemskou príťažlivosťou.“);
- страна 109 – појам тела није истакнут тамним словима („na rýchlosť padania telesa vplýva **tvar telesa**.“ уместо „na rýchlosť padania telesa vplýva tvar telesa.“);
- страна 110 – изостављен је превод реченице (Предмете је у исто време на исти начин испустила из руку.);
- страна 111 – појам јачина деловања није истакнут тамним словима („**sila ktorou pôsobíme** na teleso.“ уместо „sila ktorou pôsobíme na teleso.“);
- страна 114 – појам сенка није истакнут тамним словима („Na plátne za rukou sa zjaví **tieň**.“ уместо „Na plátne za rukou sa zjaví tieň.“);
- страна 114 – непотребан знак интерпункције („Baterka nasmerovaná k jablku“ уместо („Baterka nasmerovaná k jablku_“ ; „Obkreslené hrany tieňa“ уместо „Obkreslené hrany tieňa_“; „Baterka na väčšej vzdialenosti od jablka“ уместо „Baterka na väčšej vzdialenosti od jablka_“);
- страна 117 – неадекватан текст испод слике на којој је приказана риба (понављање текста изнад слике пчеле) (изостављање превода реченице: Животиње у води кретањем стварају различите звуке.);
- страна 127 – непотребно истицање помоћног глагола тамним словима („**Topenie** a **tuhnutie** sú zvratné zmanу materiálov.“ уместо „**Topenie** a **tuhnutie** sú zvratné zmanу materiálov.“);

- страна 136 – појам топлотни изолатори није истакнут тамним словима („Plast, drevo, guma, sklo a podobné materiály majú tepelnú vodivosť slabšiu a hovoríme, že sú **tepelnými izolantmi**.“ уместо „Plast, drevo, guma, sklo a podobné materiály majú tepelnú vodivosť slabšiu a hovoríme, že sú tepelnými izolantmi.“);
- страна 144 – појам деценија није објашњен већ је поновљен исти појам („desaťročie – desaťročie“);
- страна 145 – изостављање везника („ochranné vybavenie – odev, obuv a pomôcky, ktoré chránia telo od nehôd“ уместо „ochranné vybavenie – odev, obuv _ pomôcky, ktoré chránia telo od nehôd“);
- страна 147 – уместо назива лекције Мој крај (стр.8) наводи се реч Решења („Riešenia“);
- страна 147 – наслов лекције Становници и народи краја се понавља уместо текста да успешност израде задатка проверава учитељ/учитељица;
- страна 147 – наслов лекције Поштујемо се и помажемо и Повезаност делатности непотребно је истакнут тамним словима („Uctieваме sa a pomáhame si (s. 20)“ уместо „**Uctieваме sa a pomáhame si (s. 20)**“; „Prepojenie činnosti (s. 29)“ уместо „**Prepojenie činnosti (s. 29)**“);
- страна 147 – неадекватан превод решења у оквиру задатка из лекције Саобраћај у мом крају („lietadlo, balón, vlak, čln“ уместо „lietadlo, padák, vlak, čln“);
- страна 148 – грешка код решења под бр. 2 у оквиру лекције Оријентишемо се у времену (Anin otec sa narodil v 20. storočí a nachádza sa v 4. desaťročí svojho života.“ уместо „Anin otec sa narodil v 20. storočí a nachádza sa v 5. desaťročí svojho života.“).

Радна свеска:

- страна 2 – нетачно дато презиме рецензента уџбеника („Marija Vukobratovićová“ уместо „Marija Vukobratovićová“);
- страна 2 – нетачно дат назив града у коме ради рецензент уџбеника („Biljana Čulafićová, pedagogička v ZŠ Miloša Crnjanského v Belehrade“ уместо „Biljana Čulafićová, pedagogička v ZŠ Miloša Crnjanského v Zemune“);
- страна 2 – словна грешка, слово н уместо м („ZŠ Stanislava Sremčevića v Kragujevci“ уместо „ZŠ Stanislava Srenčevića v Kragujevci“);
- страна 2 – изостављени подаци за евалуатора Сузану Мијушковић;
- страна 10 – неадекватан превод наслова лекције Рељеф мога краја („Reliéf môjho kraja“ уместо „Kútik pre básnikov“);
- страна 12 – неправилан облик речи („Na obrázku je znázornená riečka“ уместо „Na obrázku je znázornené riečka“);
- страна 29 – неправилан облик речи („s ktorou si sa rozprával/rozprávala“ уместо „s ktorou si sa rozprávala/rozprávala“);

- страна 30 – изостављен знак интерпункције („Roztried' uvedené slová do vhodných políčok v tabuľke.“ вместо „Roztried' uvedené slová do vhodných políčok v tabuľke_“);
- страна 46 – словна грешка, слово з вместо д („zoradením písmen do štvorčekov“ вместо „zoradením písmen zo štvorčekov“);
- страна 48 – неправиан облик речи („Životné spoločenstvá barín a jazier patria“ вместо „Životné spoločenstvá barina a jazero patria“);
- страна 51 – непотребно је додато се у задатку бр. 3 тачан одговор подвлачи зеленом бојом („a) Podčiarkni správnu odpoveď.“ вместо („a) Podčiarkni správnu odpoveď zelenou farbou.“);
- страна 56 – сувишан кружић за давање тачног одговора у оквиру првог задатка, поред друге реченице („Fotografujeme ho a zaznamenávame svoje dojmy a postrehy.“ вместо „O Fotografujeme ho a zaznamenávame svoje dojmy a postrehy.“);
- страна 72 – прелом странице је измењен, закључци се наводе изнад вместо испод дате фотографије;
- страна 83, 143 – неадекватан размак између речи и знакова интерпункције („Pieseň: Kolo, kolo, naokolo“ вместо „Pieseň:Kolo,kolo,naokolo“);
- страна 84 – други пасус није увучен („Do políčok vedľa fotografií ...“);
- страна 92, 112 – део текста није преведен („Имаш врло добро знање“);
- страна 93 – текст је непотребно истакнут тамним словима („som pirátom a pátram po poklade“ вместо „**som pirátom a pátram po poklade**“);
- страна 94 – изостављен је део инструкције за решавање задатка („Користи табелу и илустрације.“);
- страна 98 – непотребан знак интерпункције („Pokyny, postrehy a uzáver“ вместо „Pokyny, postrehy a uzáver_“);
- страна 102 – неадекватан знак интерпункције („Na prázdne čiary napíš, čo môže vplývať na prejdenú vzdialenosť telesa.“ вместо „Na prázdne čiary napíš, čo môže vplývať na prejdenú vzdialenosť telesa?“);
- страна 103 – изостављен је превод појма Сунце као извора светлости („žiarovka, lampa, hviezdy, svietidlo autobusa, svätajánska muška, Slnko, stolová pracovná lampa“ вместо „žiarovka, lampa, hviezdy, svietidlo autobusa, svätajánska muška, _ stolová pracovná lampa“);
- страна 114, 116 – спајање речи („Napíš odpoveď na čiary.“ вместо „Napíš odpoveď načiaru.“; „Urč druhy zmien a napíš ich na čiary.“ вместо „Urč druhy zmien a napíš ich načiaru.“);
- страна 117 – изостављање превода дела материјала за оглед (решо или плински грејач);
- страна 122 – изостављени су бројеви из укрштенице;
- страна 132 – неправиан облик речи („aby cukríky iba jednou svojou časťou boli vo vode.“ вместо („aby cukríky iba jednom svojou časťou boli vo vode.“);
- страна 135 – неправиан облик речи („c) Pred rozpúšťaním vodu načim určitý čas držať v chladničke.“ вместо „c) Pred rozpúšťaním ju určitý vodu držať v chladničke.“);

- страна 136 – неадекватан превод појмова кондензовање, испаравање и гасовито у задатку под б);
- страна 137 – изостављање појма Велика Морава („Na pobreží rieky Veľkej Moravy nachádza sa mesto Čuprija.“ уместо „Na pobreží rieky _ nachádza sa mesto Čuprija.“)
- страна 138 – у решењу задатка бр. 1 изостављен је превод појма становници;
- страна 139 – у задатку бр. 2 у оквиру Мозгалица уместо броја три наводи се број пет („Tri okná majú tvar kruhu.“ уместо „Päť okien má tvar kruhu.“);
- страна 139 – у задатку бр. 3 у оквиру Мозгалица изостављено је коначно решење асоцијације – саобраћај;
- страна 141 – велико слово о уместо малог („a) Ovocný sad.“ уместо „a) ovocný sad.“);
- страна 141 – непотребан знак интерпункције („Odpovede je potrebné zakrúžkovať poradím:“ уместо „Odpovede_ je potrebné zakrúžkovať poradím:“);
- страна 141 – велико слово з уместо малог („c) zavolaš jej telefonicky, ale na návštevu nepôjdeš.“ уместо „c) Zavolaš jej telefonicky, ale na návštevu nepôjdeš.“);
- страна 141 – велико слово љ уместо малог („a) L'ad, tečúca voda, vodná para.“ уместо „ a) ľad, tečúca voda, vodná para.“);
- страна 142 – велико слово р уместо малог („a) Rieka, vodná para, barina, anemometer, ovos.“ уместо „a) rieka, vodná para, barina, anemometer, ovos.“);
- страна 142 – непотребан размак између речи и знака интерпункције („svetových strán, resp. na orientáciu v priestore.“ уместо „svetových strán, resp. na orientáciu v priestore.“);
- страна 142 – изостављен је превод дела текста решења задатка бр. 8; решења под б) и ц) су обележена погрешним словима („a) Школа се налази на северу.“; „b)“, „c)“ уместо „d)“, „e)“);
- страна 142 – изостављен знак интерпункције („hory, **roviny**, budovy, cesty.“ уместо „hory, **roviny**, budovy_ cesty.“);
- страна 143 – изостављено је решење задатка бр. 6 („6. Успешност израде задатка проверава учитељ/учитељица.“);
- страна 143 – у задатку бр. 5 изостављен је превод дела решења („Симин унук: потомак“);
- страна 143 – мало слово у уместо великог („a) Ústne historické pramene sú:“ уместо a) ústne historické pramene sú:“);
- страна 144 – непотребан текст у решењу задатка бр.6 („a) Prevziať tabuľku na strane 90 a vpísať plusy modrou farbou tak, ako sú aj označené.“);
- страна 144 – мало слово уместо великог („3. Krivočiary pohyb, ...“ уместо „3. krivočiary pohyb, ...“; „4.a) Priamo nahor, ...“ уместо „4.a) priamo nahor, ...“);
- страна 146, 147 – неадекватан знак интерпункције; изостављен знак интерпункције („Druhá časť úlohy.“ уместо „Druhá časť úlohy_“; „Prvá časť úlohy.“ уместо „Prvá časť úlohy_“; „Druhá časť úlohy.“ уместо „Druhá časť úlohy_“; „Človek využíva aj prirodzené aj umelé materiály a jež

iba prirodzené.“ вместо „Človek využíva aj prirodzené aj umelé materiály a jež iba prirodzené_“).

Показатељ 2 - Дужина и конструкција речи одговарају узрасту ученика – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Реченичка конструкција је правилна и јасна, у складу са узрастом ученика, што доприноси томе да градиво буде разумљиво ученицима којима је намењено.

Показатељ 3 – Текст је језички и стилски уједначен – задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). мУпотребљен је научни стил, а у складу са градивом је и стручна терминологија. Стил је прецизан, без фигуративности или неразумљивих елемената.

Показатељ 4 - Страни изрази се користе само када је то неопходно - задовољен је у потпуности и оцењен оценом 4 (четири). Страни изрази су употребљени искључиво због специфичности градива. За њих су дата одговарајућа објашњења, формулисана једноставним речником.

Показатељ 5 – Језик којим је уџбеник написан доприноси лакшем разумевању градива – задовољен је у потпуности и оцењен је оценом 4 (четири). Кохерентност језика је на одговарајућем нивоу. Идеје су правилно повезане, што доприноси лакшем разумевању градива.

На основу претходно изложеног, закључује се да је испуњен Стандард 4 - Језик уџбеника је одговарајући и функционалан.